

SAQQUMMEERIAATSIT

Saqqummeeriaatsit – aallaqqaasiut

Isummamik saqqummiusseriaatsit assigiinngitsorpassuupput. Tusarliukkusutanik uummammioqaraanni tusartikkusutap periaaseq eqortoq atorlugu saqqummiunnissaa pingaartuuvoq.

Erseqqqissassalluguli pingaernerpaavoq isummamik saqqummiusseriaatsit atortussaannangimmata kisiannili tassaammata pikkoriffigisassat, pikkoriffigisassat atuartut ilisimasariaqagaannik piunasaqaatitalit, taamaattumillu atuartitsissutigineqartatut. Assersuutigieraraanni planche, taanna tassaaginnannilaq pappiala qeratasooq suugaluarnersunik nipititeriffigisimasooq. Tassaavorli isummamik saqqummiusseriaaseq qanoq ilusilersornissaanut piunasaqaatitalik.

Isummamik saqqummiusseriaatsit assigiinngitsorpassuummata tamakkerlugit itisileriffiginisaat ajornarlunnartussaavoq.

Isummamik saqqummeeriaatsit alloriarfimmuut imaluunniit klassinut aalajangersumut naleqquttut toqqakkit.

Isummamik saqqummeeriaatsip aalajangersup samminera naammassigaangat taava isummamik saqqummeeriaaseq taanna pillugu nassuiaat piunasaqaatitaallu atuartut portfolio-minnut inississappassuk tulluurtuussaaq. Taamaalippammi atuartup sukkulluunniit sammisamut/fagimut suugaluamut tunngatillugu isummamik saqqummiusseriaatsimut tassunga tunngatillugu piunasaqaatit tamarmik naammassineqarsimanersut misissuisinnaassaaq.

Isummamik saqqummiusseriaatsit sammineqarnerat oqaatsinik ilinniartitsinermi anguniagassanut tunngatillugu attaveqatigiinnermut pingaaruteqarpoq:

Minnerni:

Kalaallisoorneq: "Oqaluttuarneq, taalliorneq, pissanganarsarineq, erinarsorneq rytmikkilu atorlugit saqqummiussisinnassaaq."

Qallunaatoorneq: "Qallunaatut oqalulluni allatalluunniit ajornanngitsut tunngavigalugit tunngavissanik taakkuninnga oqaatsit atornagit, immaqamigooq taakkua assilialiornikkut kiinarsornikkulluunniit, saqqummiussinnaassallugit."

Akullerni:

Kalaallisoorneq: "Atortussat attaveqatigiinnermut ikiuuttut, soorlu oqaatsit qinikkat planche-llu atorsinnaassallugit."

"Oqaatsit atorlugit oqaluttuuserpalaarsinnaassalluni, paasissutissiisinnassalluni, pineqartumut oqaaseqaateqarsinnaassalluni tunngavilersuisinnaassallunilu."

Qallunaatoorneq: "Sammisassamik isumaqatigiissutigisimasamik assilialaliutat oqaatsillu atornagit saqqummiusseriaatsit allat ikiorsiullugit tunniussillunilu saqqummiussisinnassalluni."

Annerni:

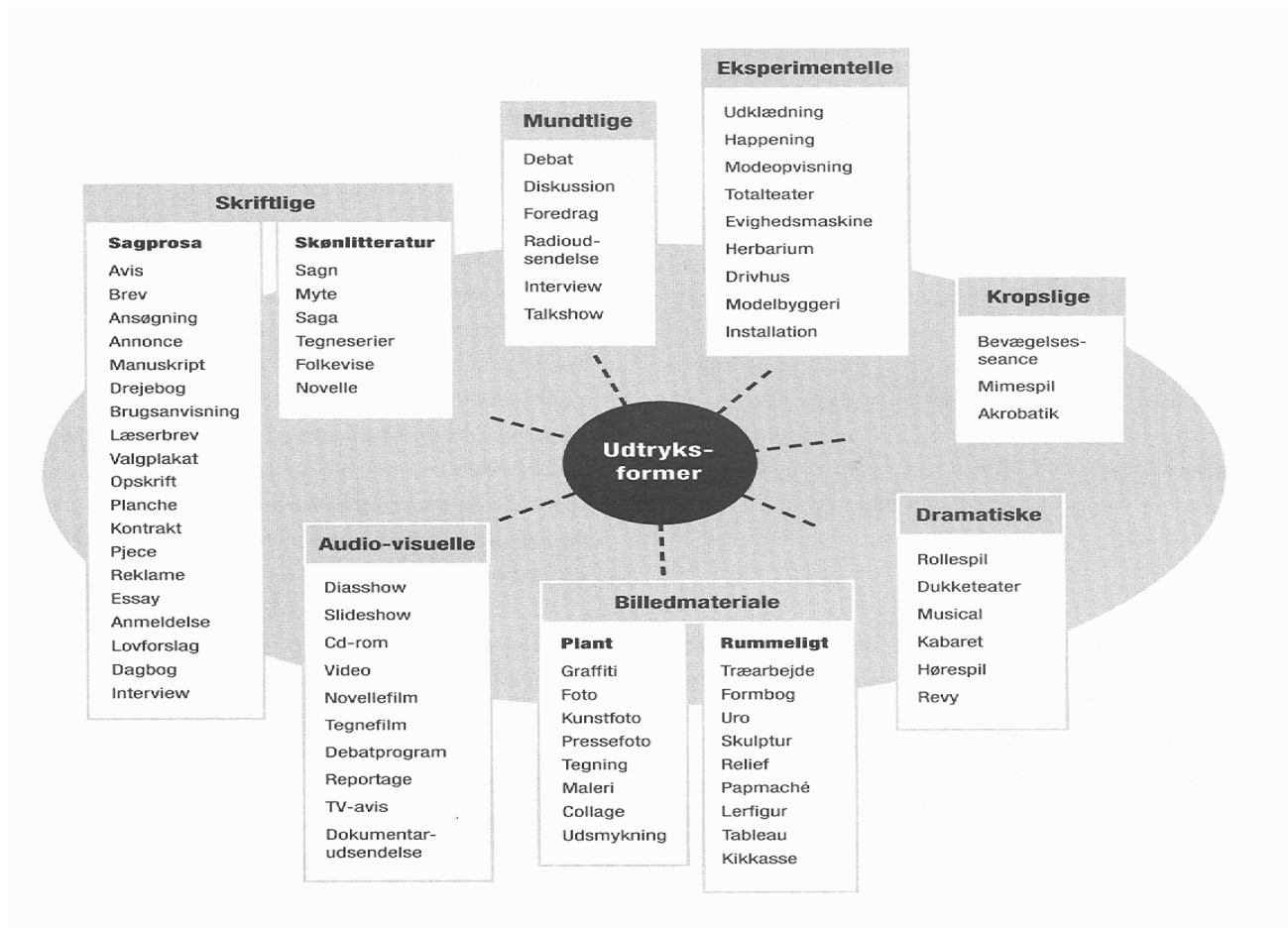
Kalaallisoorneq: "Saqqummiusseriaatsip sorliup sammisamut tulluurtuuneranik paasinnilluni imminut tatigerpalaarluni nammineersinnaassuseqarlunilu saqqummiunniakkamik saqqummiussillunilu tunniussisinnassalluni."

Qallunaatoorneq: "Naqitanik assigiinngitsunik imalunnik takunnissinnaallunilu, tusarnaarsinnaallunilu atuarsinnaassalluni taakkualu aallavigalugit namminersorluni oqalulluni, allalluni assiliangortitsilluniluunniit saqqummiussisinnassalluni, assersuutigalugu imaqarnilianik, nalunaarusianik, nittartakkanik videolianillu."

Isummamik saqqummiusseriaatsinik assigiinngitsunik sammisaqarneq minnerna aallartinneqareertariaqarpoq. Isummamik saqqummeeriaatsit atuartut ilisimaligaat

amerlanerugaangata taava sammisanik namminersuutunik pilersaarutinillu suliaqartalernissaminni aqutissanik qinigassaqaqarnerulersarput.

Uma ataaniipput isummamik saqqummeeriaatsit assigiingitsut ataqatigiikkuutaarlugit immikkoortitersimanagerat:

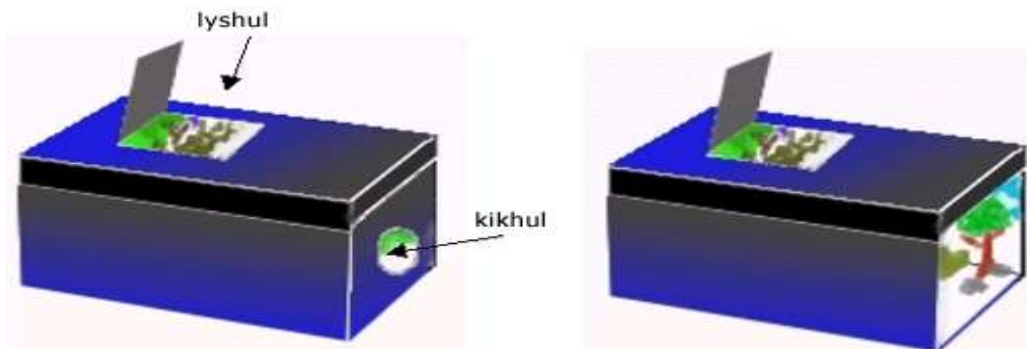
(Fra: 'Projekt i dansk - lærervejledning' af Lise Ammitzbøll og Karen Dinesen, DanskLærerforeningen)

Quppernemi tullerni isummamik saqqummeeriaatsinik aalajangersunik atuartitsinerimi isumassarsiorfiusinnaasunik eqqartuisut takuneqarsinnaapput. Atuartitsinerit ingerlaneri alloriarfiit minnerit akulliillu salliutillugit suliaapput. Taamaakkaluortoq isummamik saqqummeeriaatsit ataasiakkaat alloriarfinni tamani atorveqarsinnaannginnerannik tamanna isumaqanngilaq.

Janet Bentsen Lund
 Pædagogisk medarbejder
 2005-imi ukiakkut

Kikkarsi

Kikkasi assilissatut initussutsimullu tunngatillugu isummamik takutitseriaasiuvoq nukarlerni atussallugu piukkunnartoq. Kikkarsi, soorlu assilissami takutinneqartoq, karsiusinnaavoq pappiusinnaalluniluunniit kamippaat puukuat allaasinnaalluniluunniit taakkununga assingusoq ilumini assiliartalik – takorluisinnaassutsip kisimi periarfissat killilersinnaavai. Karsip matua putuneqassaaq qaamarngup iserfissaanik. Karsip isuisa arlaat putuneqassaaq itsuarfiusinnaasumik.

Atuartsinerit makkua atorneqarsinnaapput fagit pinngortitamut tunngasut peqatigalugit, kalaallisoorneq/qallunaatoorneq aamma najukkami toqqakkat (assilialiorneq). Uanili kikkarsiliorneq kisimi eqqartorneqarpoq.

Nassuiaat:

Atuartut kikkarsiliussapput kamippaat puukuat, assit, titartakkat atortussallu qaqqami katersukkat atortoralugit.

Siunertaq:

- atuartut atortussat manissuinnaat portunersarasaartullu katitissavaat
- atuartut qalipaatinut, ilutsinut ilusilersuinermullu ilisimasatik misilittakkatillu atussavaat
- atuartut assilissap suliarinerani suleqatigiissapput
- atuartut assilissat atorlugit isummaminnik saqqummiussissapput

Piareersarneq:

Kikkarsip suuneranik aammalu suut sananerani atorneqarnissaannik annertunngitsumik atuartut qaqqaliartinnatik ilitsersuunneqassapput.

Atuartut kamippaat puukuinik marlukkuutaarlutik atugassamittut amerlatigisisunik katersuissapput.

Atuartut marlukkuutaarneqassapput. Marlukkuutaat tamarmik suliap ingerlanneqarnerani suleqatigiittuassapput.

Atuartut digitalkamerap atornissaanik pikkorissartinneqassapput. Qanoq atornissaa ilisimassavaat qanorlu ilioraanni assinik pitsaasunik assiliisoqarsinnaanersoq ilitsersorneqassallutik.

Assilisassaqqissunik ujarlernermei søgerammit atortussatsialaapput.

Søgerammi (assilisassamik ujarlernerne umerualaarutissaq) tassaavoq pappiliaq qeratasuumineq postkortitut angitigisoq 6,5 x 5 cm angissusilimmik putuligaq.

Søgerammi atuartut assiliitinnanik assilisassaminnik ujarlernerminni atorsinnaavaat. Atuartunut klassimiitillugit kingornagullu qaqqamiitillugit søgerammip qanoq atorneqartarnera takutiguk.

Oqarfigikkit søgerammi assiliissagaangamik atortassagaat. Atuartut assiliivimmik tuninginneranni makkuninnga ilitsersorneqarunik ajunnginneruvoq:
 Assiliivik qanoq tigummissagaat kullortik assilisoornianggikkunikku.
 Assiliilerluni naqittagartaa sumiippa.
 Qaammaallattaata qanoq atorneqartarpa il.il.
 Atuartutaaq assiliinermut tunngatillugu periaatsinik paasitineqassapput:

Pingaartuuvoq assiliniagkap assilisami anginerunissaa
 Assiliniagaq assip qeqqaniinniartussaavoq
 Assi sajuallaqqunagu atuartut assiliivik ujaqqamulluunniit anaggussinnaavaat.

Ilitsersuut:

Qaqqinnermi atuartut assiliillutillu, titartaallutillu suarsunnik katersissapput. Tamakkua suusinnaapput qaqqami naammattoorneqarsinnaasut: naasut, sikkersut, uumasut, ujaqqat, perlukut, nunap ilusaa il.il.

Atuartut assiliilersinnatik søgerammitik atoqqaassavaat.
 Sunalunniit assilinalerunnikut søgerammi atoqqaartassavaat assiliniagartik kusanassanersoq takoqqaarumallugu.
 Suleqatigiikkuutaat naafferaallutik digitalkameranik atortassapput. Killilersinnavat qasseriarlutik assiliisassanersut.

Suleqatigiit assiliingikkunik titartaassapput atortussaminnilluunniit katersissallutik.
 Qaqqereernermi assiliat pappialangortillugit naqiterneqassapput.

Taava atuartut assit titartakkalluunniit sorliit kikkarsiminni atorniarnelugit toqqaassapput.
 Titartakkat assilluunniit aturtut atorniarnelugit toqqagaat kartonimut nipiteqqaarlugit qiortarneqassapput.

Titartakkat assilluunniit naqqani napassappata imaluunniit igaaniit anillangassappata taavaqiortarneranni anillanganersalerneqassapput. Anillanganersaq ataaniissinnaavoq saneraaniissinnaalluniluunniit, tassani titartagaq/asseq kikkarsip naqqaniissanersoq saneraaniissanersorluunniit apeqqutaassalluni. Anillanganersat piumagaanni qalipanneqarsinnaapput naqqata/saneraata qalipaataanik. Karsip saatungaata iluatungaanut ivertitsisoqassanngilaq taanna itsuarluni takuneqarsinnaassanngimmat.

Kikkarsip ilua:

Kikkarsip iigai qilaavalu assilissanik/titartakkanik/qalipallugit assiliartalersorneqassapput. Tamakkua tamarmik nipititerneqassapput, nivinngarneqassallutik karsimulluunniit ikkunneqassallutik. Karsip qaavatigut qaamarnup iserfissaanik asernatalu aappaatigut itsuafissamik putuliortoqassaaaq.

Kikkarsit tamarmik saqqummersinneqassapput. Atuartut kikkarsit assigiingitsut iluini nunap pissusii oqallisigissavaat. Qanoq ililluni ungaleriiaarnertut ittumik pilersitsisoqarpa? Imaat qanoq ilillugit aalajangersorneqarsimappat? Karsi sunik imaqarpa? Takutinneqartoq nuannerunartumik/ulorianartumik imaqarpa? il.il.

Inuusat atorlugit isiginnaartitsineq

Inuusat atorlugit isiginnaartitsineq iliuseqarluni isummamik saqqummeeriatsinut ilaavovq. Taagorneqartut assersuutaapput qanoq iliorluni inuusat atorlugit isiginnaartitsinerup pingaarnertut sammisamut "oqaluttualiat"-nut atatillugu isummamik saqqummiinermi atorneqarsinnaavoq.

Nassuiaat:

Atuartut oqaluttualiorlutik allassapput inuusaliussallutillu assammik atisakkanik. Inuusat assammik atisakkat atuartut nammineerlutik oqaluttualiaasa inuusat atorlugit isiginnaartitsissutigineranni atorneqassapput.

Siunertaq:

- atuartut oqaluttualiorlutik suleqatigiissapput
- atuartut isiginnaartitsillutik saqqummiussissapput

Piareersarneq:

Viinnit puukuinik atuartut tamakkerlutik puiaasassaqaalersillugit katersineqassaaq. Taakua saniatigut avisinik, nuersagassat ilernikuinik annoraaminiminernillu aamma katersineqassaaq.

Inuusanik assammik atisakkanik sananermi atortussat:

- aviisit papmachè-liassat
- tapetinut nipinneqqut
- køkkenrulli
- qalipaak akryli

Ilitsersuut:

Atuartut namminersorlutik oqaluttualiuulersinnatik oqaluttualiorlaaseq ilisimareertariaqarpaat. Taamaattumik oqaluttualiorernerup sukumiisumik sammineqarnissaa pingaartuuvoq.

Atuartut suleqatigiikkuutaanut immikkoortiterneqassapput (immikkoortuni tallimaasarunik ajunnginneruvoq). Immikkoortut tamarmik oqaluttualiuussapput immikkoortumi inuttaasut amerlaqataannik inuttalikkamik.

Nukarlerni atuartut oqaluttuaq nammineerlutik allassinnaannginamikku oqaluttualiarfik titartaganngorlugu isiginnaartitsissutsiarissavaat. Isiginnaartitsissutissap titartagartaasa oqaluttualiap ingerlanera takutissavaat.

Oqaluttualiap imassaa naammasseriarpak atuartut oqaluttuami inuttaasut immikkoortortaminni ilaasunut agguataassavaat.

Taava atuartut inuttaaffigisartik/oqaluttualiami inuttaq inuusaq assammik atisagaq atorlugu inuttaaffigisartik isiginnaartitsissutigissavaat.

Inuusanik assammik atisakkanik sananeq:

Puiaasaq viinnip puukua inuusap assammik atisakkap niaquata suliarinerani "niulorineqassaaq". Aviisimeneq pappiala tennisip arsartaatut angissusilerlugu ammalorsariarlugu qullinngorlugu inissineqassaaq. Taamaalioreeraanni aviisimernit takisuut tapetip nipinneqqutissaanik tanissimasut ikkussorneqassapput. Nalugiuk – taakkua qungasia illugiinnik matusinnaanngorlugu takissuseqassammata!

Siutai, qingaa, qallui, siggui kiinaaniittullu allat k kkenrulli tapetimut nipinneqqummik millutsisimasooq atorlugu ilusilersorneqassapput.

Niaqqup papmach usup angissusissani tiguppagu paner-serneqassaaq.

Aatsaat niaqoq panivippat qalipanneqarsinnaavoq.

Niaqoq qissallaqattaarlugulu nutsullugu puiaasamit peerneqassaaq. Papmach -p qungasia savimmik hobbyknivimik sipeqqaaraanni niaqoq peeruminarnerusarpoq.

Nuersagassaaq nujaliarineqarsinnaavoq. Nuersagassaaq taava tapetip nipinneqqutissaa atorlugu nipititerneqassaaq.

"Timitaliunneqarsinnaavoq" ilernikoq sunaluunniit naleqquttumik angissusilik. Ilernikoq qeqqatigut patiteriarlugu niaqferfissaa qiorneqassaaq. Assai pappiala qeratasooq qiortarlugu sananeqassapput annoraamernullu qullunnerata iluatungaanut nipitinneqassallutik.

"Timaa" annorameneq alla atorlugu allalersorneqarsinnaavoq, attasersorneqarsinnaavoq il.il.

"atisaq" oqaluttualiami inuttaafissaanut naleqquttunngorlugu.

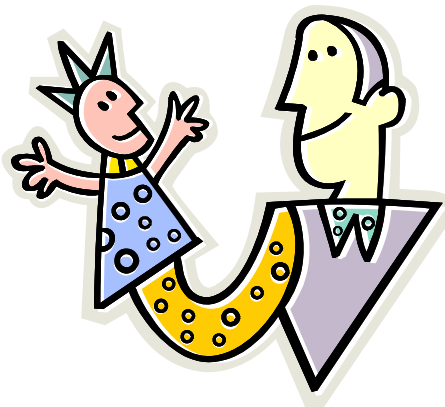
Pisatsiutassat allat eqqarsaatigalugit, - assersuutigalugu kunngip niaqorutai, ajaappissat angakkuartaatit assigisaasalu ilusilersornissaanut takorluuisinnaassuseq kisimi periarfissanik killiliivoq.

Inuusat atorlugit isiginnaartitsissummik isiginnartitsineq:

Inuusat atorlugit isiginnaartitsineq annertoorsuarnik ungalit-sersunngikkaluarluni atortorpassuaqanngikkaluarlunu ingerlanneqarsinnaavoq.

"Isiginnaartitsivik" nerriviit iikkamit avalaamisinneqarsimasut atortoralugit sananeqarsinnaavoq. Suleqatigiit ataatsimik isiginnaartitsilerunik iikkamut nivinngagassaminnik ungalitsiorsinnaapput.

Piffissaqarlunilu periarfissaqaranni inuusat atorlugit isiginnaartitsivivimmik sanasoqarsinnaavoq aassiinngitsunik ungalit-sersorneqarsinnaasumik.

Planche

Planche isummamik saqqummiusseriaasiuvoq atuarfimmi atorreqartorujussuaq. Ajoraluartumik planchet tamakkua ilarpassui plancheliornermi piumasaqaataasunik amigaatilerujussuarmik suliarineqartarput.

Planchemi assilissat pingaarnepaapput. Taakkuuppummi imaanik nammattussat. Assilissat, oqaasertat qalipaattillu peqatigalugit nalunaarut paasiuminartumik, eqqortumik, naatsumik paatsuugassaannngitsumillu oqaatigisussaavaat.

Planche atorlugu saqqummiusseriaaseq iluaqutissartalimmik sammisap pingaarnersaata saqqummiunnissaanut atorreqarsinnaavoq – kisiannili sammisap annertuumik itisilerlugulu saqqummiunniaraanni atorreqartariaqarnani.

Nassuiaat:

Atuartut planchep ilusilersornissaanut piumasaqaatit malillugit sammisap nammineq toqqagartik pillugu plancheliussapput.

Siunertaq:

- planchep ilusilernissaanut piumasaqaatit suuneri atuartut paasissavaat
- atuartut planche eqqortumik suliarissavaat
- atuartut taamaaliornissaminni sammisassaq toqqarlugulu assilissanik tassunga atugassat piukkunnarnersiussapput

Planchep ilusilernissaanut piumasaqaatit:

- *Assilissat* tassaapput planchep uummatai. Taakkua imaa nammappaat, taamaammat summut saamivissap toqqarnissaa pingaartuuvoq. Taamaappat pingaarnertut oqaatiginiagaq erseqqinnerpaassaaq.
- *Assilissat oqaasertaat* taassuma oqaatiginiagaanik nutaanik paasissutissanillu allanik tunniussissapput.
- *Oqaasertat allat* naatsuussapput oqaatsit ajornanngitsut paasiuminartullu atorlugit paasissutissiisut. Taakkua tamarmik assilissami ilusiliinermilu oqaatiginiakkamut tapertaassapput.
- *Qulequttat* soqutiginnilersitsillutillu pingaartitap tungaanut ingerlatitsissapput.
- *Layoutip (ilusilernerata)* planchep immikkoortortaasa ataqatigiinnerat takutissavaa (assersuutigalugu qalipaammik, qulequttanik naqinnerillu qanoq ittuunissaanik toqqaanerup.
- *Assilissat inissinnerisa* immikkuutaat ataqatigiinnerat erseqqissumik takutissavaat. Planche nammineerluni qanoq *atuarneqarnissaminik tulleriinniliissaaq* isiginnittup qanoq planchemik paasinninnissaanik kissaateqarnermik ersersitsisumik.

(Kilde: Udtryksformner af Signe Holm-Larsen m.fl., Alinea)

Piareersarneq:

Atuartut namminersorlutik plancheliulinnginnerminni isummamik saqqummeeriaaseq taanna pillugu ilitsersorneqassapput.
 Planche nammineq sanaarinngisaat atoruk. Ajunngilaq tamakkuliortartut sanaarigaluarunikku.
 Atuartut apeqqutinut ukununnga isummersortikkit:

Kikkunukua planchep saaffigigai?
 Sunaana planchep oqaatiginiaraa?
 Oqaatiginiagaa erseqqillunilu paasiuminarpa?
 Planchep ilusilersornera ima erseqqitsigaa allaat tikivinngikkaluarlugu suna pigaa paasineqarsinnaalluni?
 Qanoq ilillutik oqaatsit assilissallu imminnut tapersersoqatigiippat?
 Qalipaait atorneqartut planchep imaanut tulluarpat?

Naggataatigut atuartut tamakkiisumik planchemik – imaanik sunniutitullu atugaanik - naliliisikkit.

Ilitsersuut:

Atuartut nammineerlutik suna plancheliariniarnerlugu toqqaassapput. Ajunngilaq sammisaq ilisimagariigarigaluarunikku, tassanimi planchep saqqummiusseriaasia pingaernerutinneqarmat. Atuartut tamarmik pappialamik atugassaminnik (elevarkimik) tunineqassapput muminga maleruagassatut / eqqaamassutissatut atussammassuk.

Atuartut peqatigalugit planchep angissusissaa atortussallu suup tassunga atorneqarnissaa toqqaruk.

Aallaqqaammut atuartut assilissanik plancheminni atugassaminnik pissarsiseqqaakkit. Assilissanik ugebladeni, avisini, reklameni, katalogini imaluunniit internet-imi ujarlertoqarsinnaavoq.
 Piumasariuk ujarlernerminni narruttorlutik imminnullu killilersimaarlutik pissasut, soorlu assilissat planchemiissinnaasut amerlassusissaat eqqarsaatigalugu.

Aatsaat atuartut asiliartaliutassatik nanereerpatigut assilissallu oqaasertassaat allareerlugit, taava planchep allagartassaa allat suliarineqassapput.

Ilusilersornera layouternerani assut pingaartinneqassaaq. Atuartut qalipaait suut, naqinnerit sorliit atornissaat oqaasertallu sumut inissinnissaat pingaartissavaat.

Atuartut peqatigalugit planchet sumi saqqummersinneqarnissaat aalajangerneqassaaq.

Naliliineq:

Planche tamarmik inerpata nivinnganeqarlutillu taava atuartut nammineq plancheliatik ilusissamut piumasaqaatinik naammassinnissimanersut nalilersussavaat.
 Atuartut ataasiakkaarlutik sooq nammineq plancheliamik piumasaqaatinik naammassinnissimasorinninnerminnik nassuiaasinneqarsinnaapput.
 Taamaalioreerpat atuaqatai itisilerisunik apeqquteqartinneqarsinnaapput isummaminnillu saqqummiisinneqarsinnaallutik.

Plancheliorneq – pappiala atuartup atugassaa

Plancheliussaguit najoqqutassaq una malissavat:

Planchep aallartinnginnerani:

- ▶ Plache atorlugu suna oqaluttuariniarnerit kinalu oqaluttuunniarnerit eqqarsaatigiuk.
- ▶ Oqaluttuariniakkannut tunngatillugu paasisassarsiorit.
- ▶ Assilissanik naleqquttunik ujarlerit, immaqa ugebladeni, aviisini, reklameni, katalogini internet-imiluunniit.
- ▶ Angissusissaq atortussaallu samminiakkannut annertussusianullu naleqquttoq toqqaruk.

Placheliat suliarilerukku:

- ▶ Siullermik planchemi suut sumilu qanorlu inissinneqarnissaat missingersuusiorlutit aqerluusamik titartaaqqaarit. Taamaaliorneq taaneqartarpoq *rough*.
- ▶ Qalipaait naqinnerillu planchelianni oqariartuutiginiakkannut naleqquttut suut atussanerlugit aalajangerit.
- ▶ Assilissat oqaasertallu ikkutikkit. Inissiisinnaanerit assigiinngitsut misilerakkit pitsaanerpaasorisallu aalajangiuguk. Atuarnerup ingerlanissaa eqqaamajuk, imaappoq isiginnaartup takusassaasa / atuagassaasa qanoq tullerriaarnissaat.
- ▶ Qanoq sinilernissaa aalajangeruk; qalipaait, pappiala atortussalluunniit allat atorlugit taamaaliortoqarsinnaavoq.
- ▶ Isumaliutigiuk sinaakkutaa arlaatigut kipineqartissagukku qanoq tamanna sunniuteqassanersoq.
- ▶ Assilissat oqaasertallu planchemut nipititikkit.
- ▶ Ataqtigiinnerit aamma atortussat allat, soorlu nuersagassaq kappoqqutillu atorlugit takutissinnaavatit.

Placheliat inerukku:

- ▶ Placheliat sumi saqqummersissanerlugu isumaliutigiuk. Saqqumilaartumut inissillugu saqqummersiguk.

(Kilde: Udtryksformner af Signe Holm-Larsen m.fl., Alinea 1999)

Oqalugiarneq

Oqalugiarneq oqalulluni saqqummiusseriaasiuvoq atuartut akullerni atuarnermiini pikkorissuseqarfigilersimasassaat.

Ingerlariaaserli una akullerni utoqasaanerusunut angajullernilu tulluarneruvoq.

Oqalugiarneq takkajaamik oqalunneruvoq sammisaq oqaluttuaralugulu nassuiaanerusoq.

Nammineq allallu isumaat aamma ilanngunneqartarput oqaluttuarineqartarlunilu sooq taamaannersoq.

Oqalugiaat AV-mut artortut imaluunniit isummamik saqqummiusseriaatsit allat atorlugit tunngavilersuusersorneqarsinnaavoq.

Allaaserinnineq:

Klassip ataatsimoorullugu sammisassaa tassaavoq timersorneq. Atuartut marlukkuutaarlutik timersoriaatsip aalajangersup oqalugiaatiginissaani suleqatigiissapput.

Siunertaq:

- Atuartut uummaarissumik eqqortumillu oqalullutik saqqummiissapput
- Atuartut ordkortit atornissaat ilikkassavaat
- Atuartut tunniussisoqarlunilu / tigusisussaaqarnera paasilluassavaat
- Atuartut atortussat assigiinngitsut atorlugit oqalugiaatiminnik tunngavilersuinerikkut imminnut tatigilissapput.

Piareersarneq:

Aallartinnginnissinni atuartut paasissavaat ingerlatami anguniagaammat tassaammat oqalugiaat nammineq. Taamaattumik illit ilinniartitsisutut oqalugiaammut sunik piumasaqaateqarnersutit atuartut ilisimassammassuk pingaartuuvoq.

Makkua piumasarikkitt:

- Atuartut ordkortit oqalugiaatiminni atussagaat
- Atuartut oqalugiaatimik imaanut AV-mut atortut tunngavilersuutigissagaat
- Oqalugiaat paasiniaaqqissaarnermik, naliliinermik tunngavilersuutinillu ilaqassasoq

Pappiliami atuartup atugassaani (elevarkimi) ilaatinneqartussami atuartut qanoq iliorlutik oqalugiassanersut nassuiarneqassaaq.

Ilitsersuut:

Timersuutit assigiinngitsut brainstormingiutigalugit aallartissaasi.

Atuartut marlukkuutaarlugit suleqatigiiliarineqassapput kina suleqatigiumaneraat namminneq aalajangiisillugit.

Suleqatigiittussat timersuut suna samminiarnelugu aalajangissavaat.

Atuartut timersuut aalajangiutartik misissorlugulu paasiniassavaat. Atukakkanik, aviisinik internet-imik tv-kkullu aallakaatitanik il.il. atortoqariannuarlik.

Aamma atuartut inummik timersuummik tassannga sammisaqartumik sungiusaasumilluunnit apersuissasut piumasarineqarsinnaavoq.

Atuartut nammineerlutik paasissutissat qanoq amerlatigisut pissarsiarissanerlugit aalajangissavaat.

Siumut aalajangereerruk ulloq suna atuartut oqalugiaatissartik oqalugiassaneraat. Oqalugiaat immaqa klassimi atuartut angajoqqaavinut unnukkat katersuutitsinermi oqalugiaatigitinneqarsinnaavoq.

Suliamik piffissalersornissaanik namminersortillugit sanatikkitt. Oqalugiaatissamik suliarineranut piffissaqartinnissaat pingaartuuvoq.

Ordkortiminnut atugassaminnik kartoniminernik pissaqarnissaat isumagiuk. AV-mut atortunittaaq ikiupissaarnissaat isumagiuk.

Naliliineq:

Oqalugiarnerrata videorneqarnera oqalugiaammik nalilersuinerminni atorineqarsinnaasunut ilaavoq. Klassi peqatigalugu video isiginnaarsiuk. Atuartut "takutinneqartut" siulliullutik suliaminnik naliliisinneqassapput.

Makkua nalilerlisigit: ilaa suna pitsaava, suatungaa suliariuminaappa sunalu tulliani pitsaanerusumik suliarineqarsinnaava.

Kingornatigut atuaqataat allat isummaminnik saqqummiussisinnaapput.

Sianigittuinnaruk atuartut nalilersuinerminni piumasaqaatitit siumut piumasarineqarsimasut tunngavigalugit nalilersuissammata.

Nalilersuineq naggataatigut ataatsimut eqikkaruk taavalu, immaqa allaganngorlugu, saqqummiutaasa oqaaseqarfigneqarnerat tunngavigalugu naliliineq atuartunut tamanut agguaallugu.

Qanoq oqalugiartarpat – pappiliaq atuatup atugassaa

Oqalugiassaguit taava periaaseq imaattoq malissavat:

Oqalugiartinnak makkua isumaliutigeqqaartariaqarpatit:

- Sammisassat, kikkunnut sammisinniarnert, sammisaq suatungaaniit samminiarnert sunalu oqaatiginiarnert – taamaappammi killiginiarnissaq periarfissaqarnerusaaq.
- Oqalugiaatissat imaqarnilioruk – soqutaannginnerusortai piiakkit sinneralu naleqquttumik tulleriinnilersoruk.
- Qanoq ililluni oqaatsit erseqqissumik piviusorpalaartumillu atorpeqarsinnaappat? – qaqugukkt qanorlu oqarniarneq piareersarsimagaanni øh-rtornannginnerusarpoq.
- AV-mut atortut sorliit sammisamut atussallugit tulluarnerruppat? – oqalugialersinnak ilumut oqalugiaammut tulluartuunersut misileqqaakkit.
- Ordkortit pitsaasut eqqissillutit suliarikkit. Ordkort tassaavoq eqqaamassutissaq iliuusissaanik pingaarnernik imalik oqalugiaatissamit allassimasumit ilinnik pituttorsimanninnerulersitsisusaaq.
- "Hand out", tassa samminiakkanut takussutissaq, suliaruk – oqalugiaatip pingaarnersaanik malinnaalluarttuarsinnaaqullugit taanna tusarnaartunut agguaguk.

Oqalugiarnep ingerlanerani:

- Kinaanerit ilisaritiguk, naatsumilli. Oqalugiaammut tungassuteqarsinnaasut kisimik ilanngunneqassapput.
- Sammineqartumut pissutaasoq tusarnaartunut nassuiaruk. Sooq tusarnaartut sammineqartumut tunngatillugu ilisimasaqarnerulernissaannut illit pissutigisat tusarnaartunut oqaluttuariuk.
- Oqaatigiuk oqalugiarnert qanoq ingerlatinniarnert aammalu oqalugiaatip ingerlanerani imaluunniit kingornatigut apeqquteqaateqartoqassanersoq.
- Eqqatomiakkat oqaluttuariuk. Saqqummiussinerit sapinngisamik uummaarissumik erseqqinnerpaamillu ingerlaguk.
- Paasiuminnaannerusortaanut piffissaq atoruk, assersuutigalugu statistikki kisitsisillu takussutissat atorlugit.

Oqalugiarnep kingornagut:

Oqllinnissaq tusarnaartut sammisamut tunngatillugu apeqquteqarfigisinnaasaat ammaruk. Ajornakusoorsinnaasarpoq tamanik malinnaajuarnissaq apeqqutigineqartussammi siumut ilisimareerneq ajornamat. Aamakkua isummersuutit pitsaasut ilagisinnaasaat:

- Amerlasuut apeqquteqaatissaqarpata imaluunniit tusarnaartut ilisarismannigikkaanni ataatsimiinnermik aqutsisoqarpat taassuma apeqquteqartut tulleriiaarnert sianigalugulu apeqquteqarnissamik kissaateqartut arajutsineqannginnissaat isumagissavaa – inuiat ilaat illit tusarnaarillu nalunngisarsi ikiuukkumanersoq aperiuk.
- Apeqqutigineqartoq akisinnaajumallugu apeqqutigineqartut tusarnaarluakkit.
- Aperisup sunarpiaq isumaginerana nalornigukku oqarsinnaavutit: " Apeqqutit ima paasisariaqarpa..."

- Apeqqutigineqartut ataasiakkaarlugit akikkit. Eqqaamassanngikkaluarukku apeqqutigineqartoq tamaat akisimanerlugu taava akinerpit naggataatigut tamakkiisumik akisimanersutit aperisinnaavutit.
- Ajunngilaq akissutitit immikkoortikkaluarukkit "uanga una isumaqatigaara..." imaluunniit "uanga una isumaqatiginngilara..."
- Annilaangalissanngilatit. Tusarnaartunukua apersortut oqaaserisimasatit soqutigigamikkit – annakannajaartinniarlutit taamaaliunngillat.

(Kilde: Udtryksformner af Signe Holm-Larsen m.fl., Alinea 1999)

